

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. VI. Aliud argumentum solvuntur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

& reprobus salvari, & tamen nunquam evenit aut evenies, quod prædestinatus damnetur, aut reprobus salvetur: juxta illud D. Bonaventura, quod supra retulimus: Quando alicui debetur locum secundum prædeterminationem divinam, potest quidem acquirere, & alius qui non est prædestinatus, potest locum acquirere, & tamen nunquam hoc eveniet. Item ille cui ex Christum tribuitur perseverantiam donum, potest quidem non perseverare, si velit; tamen certò & infallibiliter perseverat, & nunquam contigit, neque continget, quod actu & de factum non perseveret, ut docet Petavius tomo 1. lib. 9. cap. 7. cujus verba art. præcedenti §. 2. retulimus. Unde Augustinus de corrept. & gratia cap. 7. Horum si quisquam perit, fallitur Deus: sed nemo eorum perit, quia non fallitur Deus: si quisquam perit, vitio humano vincitur Deus: sed nemo eorum perit: quia nulla re vincitur Deus.

Obijcies quartò: Voluntas prædeterminata ad amorem, non habet potentiam expeditam ad odium: Ergo non remanet perfectè libera. Consequentia patet, ad perfectam enim libertatem requiritur potentia proxima & expedita ad actus oppositos. Antecedens verò probatur. Ille non censetur habere potentiam expeditam ad aliquem actum, qui habet obicem & impedimentum ligans ipsam potentiam, & ipsam impediens ne eliciat talem actum, ut constat in eo qui est constitutus compedibus, vel ligatus vinculis; talis enim ratio illius impedimenti non censetur habere potentiam expeditam ad ambulandum. Sed voluntas prædeterminata ad amorem, habet aliquod impedimentum, & veluti quoddam vinculum ipsam ligans, & impediens in actum odij prorumpat, nempe prædeterminationem ad amorem: Ergo non habet potentiam liberam & expeditam ad odium.

Respondet negando Antecedens, ad cujus probationem, concessa Majori, nego Minorem. Sic enim actus ipse amoris quem voluntas elicit, ut à Deo prædeterminata, non impedit potentiam, nec censetur esse obstaculum respectu illius, ita nec prædeterminatio ad amorem. Quia licet amor actualis liberè elicitur à voluntate, & non ex ejus electione; ita & prædeterminatio ad illum, datur per modum liberi, & ex prima voluntatis libertatis & contingentia radice descendit. Unde multiplex est disparitas inter prædeterminationem applicantem voluntatem ad amandum, & vincula seu compedes quibus homo detinetur & constringitur. Prima est, quia illa detentio non est aliquid liberum, vel datum ut determinet per modum liberi, secus autem prædeterminatio; hæc enim est libera ut quo, seu casualiter & radicaliter, daturque voluntati, ut in suo ordine & in ratione secundi liberi & determinantis, se liberè determinet, ut supra ostensum est. Ex quo oritur secunda differentia: vincula enim & compedes, non accommodantur naturæ potentia progressivæ nec voluntariæ ac suaviter illam detinent, sed violentè & coactè: prædeterminatio autem attemperatur naturæ ipsius voluntatis, eamque movet & applicat ad agendum, fortiter & suaviter; quia illam movet sub indifferentiâ objectiva iudicii, & cum potentia ad oppositum, ut ejus natura & conditio exposit. Quod Spiritus Sanctus significare voluit per Oseam Prophetam, cum cap. 11. ait: In funibus allam traxi eos, in vinculis charitatis; divinæ Tom. II.

A enim prædestinationis decreta, & gratiæ efficaces, vocantur quidem vincula, quia eorum certitudo efficacissima, insuperabilis, & immutabilis est; sed tamen amoris vincula, quia tuavissima, & naturæ voluntatis accommodata. Vincula sunt, non tam ligantia, quam ornantia: Amor enim (ut ait Chrysologus) quem ligat, liberat, quem onerat, ornat & coronat. Vincula sunt, sed amica. Quis autem aureis vinculis trahi, imò & ligari & onerari non veller: Delectantur compedibus mulieres (ait Ambrosius) dummodo auro ligentur: onera esse si pretiosa sunt, nec putant, nec vincula.

Aliud etiam inter vincula & prædeterminationem intercedit discrimen. Vincula enim non solvunt, sed ligant potentiam progressivam, & impediunt ne in actum prorumpat: prædeterminatio verò solvit suspensionem & indeterminationem voluntatis, & facit quod in actum se exerat, habeatque actuale suæ libertatis exercitium; unde illa non habet rationem vinculi impediens, aut cogentis, sed actum primum cum secundo indissolubiliter conjungentis.

§. VI.

Aliud argumentum solvitur.

Obijcies ultimò: ille non censetur esse complete potens ad operandum, nec consequenter perfectè liber, qui caret aliqua actualitate aut virtute necessariò requisita ad operandum: Sed ille qui non est prædeterminatus ad actum amoris v.g. caret aliqua virtute vel actualitate, ad operandum necessariò prærequisita, scilicet prædeterminatione, qua secundum Thomistam est de prærequisitis ad agendum: Ergo ille qui non est prædeterminatus ad actum amoris, non est complete potens, nec consequenter perfectè liber ad amandum.

Communis solutio hujus argumenti distinguit inter prærequisita, ad agendum quæ se tenent ex parte potentia & actus primi, & ea quæ se habent per modum applicationis potentia, seu reductivi de actu primo ad secundum; & docet prædeterminationem esse solum de prærequisitis hoc secundo modo, & consequenter ex ejus carentia & defectu, non sequi in voluntate defectum potentia & virtutis activæ, sed tantum carentia applicationis & actualitatis reductentis de actu primo ad secundum. Potestque hoc explicari exemplo concursus concomitantis Dei, aliquo modo distincti à concursu creatura, qui etiam in sententia Adversariorum indispensabiliter desideretur, ad hoc ut creatura apponat suam partem concursus, non tamen sine illo desinit habere creatura posse simpliciter ad agendum. Quia concursus concomitans Dei non est de numero eorum quæ dant posse simpliciter, separabile ab actu; sed de numero eorum quæ præsupponunt hoc posse, & requiruntur ad ipsum agere.

Verum contra hanc responsionem & communem doctrinam Thomistarum, insunt quidam Recentiores, & dicunt primò, illam coherere non posse cum eorum principiis. Thomistæ enim docent prædeterminationem antecedere actum secundum, prioritatem naturæ & causalitatis: Sed præcedentia causalitatis & naturæ est actus primus: unde licet Solis fecunditas non præcedat nisi naturæ & causalitate emissionem sui radii; tamen Solis virtus est actus primus: Ergo & prædeterminatio.

Secundò, Prædeterminatio, secundum Thomistam

- stas, est radix & principium libertatis actualis, A
seu liberæ operationis: Sed radix & principium
præcedit ut actus primus id cuius est radix:
Ergo & prædeterminatio, per modum actus pri-
mi operationem liberi arbitri antecedit.
- 196 Tertiò, Si prædeterminatio non sit actus pri-
mus, cum illa non sit actus secundus, sed reali-
ter ab operatione distinguatur, erit actus ter-
tius: Atqui hoc est absurdum, cum omnes Phi-
losophi adæquatè dividant actum in primum &
secundum, & nullum agnoscant actum ter-
tium: Ergo idem quod prius.
- 197 Quarto, Quod pertinet ad ordinem operati-
vum, & non tanquam ipsa actio, nec tanquam
pura conditio ad agendum, debet pertinere ad
illum tanquam virtus agendi, ac proinde se te-
nere ex parte actus primi: Sed prædeterminatio
pertinet ad ordinem operativum, & non tanquã
actio, cum ab ea realiter distinguatur, nec tan-
quam pura conditio ad agendum: Ergo tan-
quã virtus agendi ex parte actus primi se tenens.
- 198 Quintò, Causa secunda non subordinata, nec
subiecta primæ, nedum non agit, sed nec agere
potest: Atqui juxta Thomistas, causa secunda
constituitur subiecta & subordinata primæ, per
prædeterminationem: Ergo sine illa, non solum
non agit, sed nec agere potest, ac proinde præ-
determinatio constituit causam secundam po-
tentem ad operandum.
- 199 Denique, Nullum concretum constituitur
formaliter tale per aliud, quàm per formam ab-
stractam illius; sicut albus per albedinem, justus
per justitiam: Sed forma abstracta hujus nomi-
nis *operans*, est sola operatio: Ergo quod non est
operatio, non constituit principium quã ope-
rans, sed quã potens ad operandum.
- 200 Hæc tamen parùm urgent, & facile dilui pos-
sunt. Ad primum enim, concessa Majori, nego
Minorem: nam cum actus primus sit separabilis
à secundo, illum præcedit non solum prioritate
à quo & naturæ, sed etiam prioritate in quo &
existentiæ. Unde patet disparitas ad exemplum
de virtute & fecunditate Solis: idcirco enim
virtus & fecunditas Solis est actus primus, quia
est separabilis à secundo, saltem per absolutam
Dei potentiam; illumque non solum prioritate
à quo, sed etiam in quo, præcedit. Secus autem
prædeterminatio, hæc enim est omnino insepa-
rabilis ab operatione, cum causam secundam in
ratione principii actualis constituat; eamq; solã
prioritate à quo, non verò in quo, antecedit.
- 201 Ad secundam distingo Majorem. Prædeter-
minatio secundum Thomistas est principium li-
bertatis actualis, seu liberæ operationis: Princi-
pium habituale, nego Majorem: Principium
actuale, concedo Majorem. Similiter distingo
Minorem. Radix & principium habituale præ-
cedit ut actus primus, concedo Minorem. Ra-
dix & principium actuale, nego Minorem, &
Consequentiam.
- 202 Ad tertium nego sequelam Majoris. Licet en-
im prædeterminatio non sit actus primus, ne-
que secundus, non tamen est actus tertius, sed a-
liquid medians inter actum primum & secun-
dum, & se habens per modum nexûs & vinculi
utrumque conjungentis. Sicut in sententia pro-
babili, unio neque est materia neque forma, sed
aliquis modus seu nexûs intermedius utramque
conjungens.
- 203 Ad quartum nego etiam Majorem: nam in
ordine operativo datur medium inter hoc quod
est esse conditionem ad operandum, & virtutem
seu potentiam operativam: scilicet esse ap-
plicationem efficacem ad operandum, seu redu-
ctivum de actu primo ad secundum, & hoc mo-
do se habet prædeterminatio, quæ propterea à
quibusdam Thomistis appellatur *complementum
potentia*, quia qualibet potentia completur &
perficitur; per hoc quod applicatur ad agendum,
& de actu primo ad secundum reducitur.
- Ad quintum distingo Majorem: Causa se-
cunda non subiecta nec subordinata primæ, nec
habitualmente, nec actualiter, non potest agere,
concedo Majorem. Si sit illi subiecta & subordi-
nata habitualmente, seu in ratione actus primi, &
principii habitualis operationis, quamvis non
sit illi subordinata actualiter, seu in ratione
principii actualis operationis, nego Majorem.
Similiter distingo Minorem: Causa secunda
constituitur subiecta & subordinata primæ per
præmotionem: In ratione principii actualis,
concedo Minorem. In ratione principii habitua-
lis, nego Minorem, & Consequentiam. Vel se-
cundo distingo Majorem. Non potest agere:
potentiã consequenti, & cum actu conjunctã,
concedo Majorem. Potentiã antecedenti, & ab
actu separata, aut separabili, nego Majorem.
- Itaque duplex solet distingui principium o-
perationis: alterum habituale, & ab operatione
separabile: alterum actuale, & cum actione in-
dissolubiliter connexum. Primum constituitur
per virtutes operativas, & per auxilia sufficien-
tia: secundum verò per prædeterminationem,
& gratiam efficacem. Illud solum potentiam
antecedentem, & ab actu separatam essentialiter
importat: istud verò potentiam consequentem,
& cum actu conjunctam, atque ab eum sepa-
rabilem; unde quamvis causa secunda non
præmota, nec Deo in ratione principii actualis
subordinata, non sit potens ad agendum hoc se-
cundo modo, seu potentiã consequenti; bene
tamen primo modo, ac potentiã antecedenti,
ab actu separabili.
- Ad ultimum, concessa Majori, distingo Mi-
norem. Forma abstracta hujus nominis *operans*
est operatio. Si ly *operans* sumatur formaliter, &
pro principio formalis operationis, concedo Mi-
norem. Si sumatur causaliter, & pro principio
effectivo illius, nego Minorem. Similiter distin-
guo Consequentem. Ergo quod non est operatio,
non potest constituitur principium operans & in
per principium operans intelligatur principium
formale operationis, concedo. Si intelligatur
principium causale & effectivum illius, nego.
- Duplex ergo debet distingui principium ope-
rationis: Alterum formale, quod constituitur
per ipsam operationem, sicut albus per albedi-
nem, & justus per justitiam. Alterum causale
seu effectivum, quod debet constitui per al-
quid prius naturã ipsã operatione. Cum enim
tale principium, operationem prioritate nature
antecedat, ejus constitutum eadem prioritate
debet illam præcedere, ac proinde constitui
non potest per ipsam operationem, vel per con-
cursum simultaneum in ea imbitum, sed tan-
tùm per concursum præviã, seu per prædeter-
minationem aut gratiam efficacem; applican-
tem voluntatem, & eam de actu primo
ad secundum reducetem.

(* *)

§. VII.

Indiculus falsitatum, quas Thomistis solent imponere Adversarii.

Rem haud inanem, nec Lectori inutilem, aut in iudicium me facturum putavi, si in huius disputationis sine, brevissimè colligerem falsitates & absurda, quæ nobis in hac materia imponere solent Adversarii, ut in hac charta veluti in parva tabella, unico ictu oculi conspici possent.

Dicunt ergo primò Adversarii, nos sentire voluntatem nostram à Deo determinari, non velle determinare. Nos autem dicimus, illam à Deo ut primo libero determinari, & ut secundum libetum se determinare; duplicemque determinationem distinguimus, unam causalem, quæ est à solo Deo applicante voluntatem ad operandum; & alteram formalem, quæ est à Deo, & à voluntate creata simul operantibus, scilicet voluntas esse effectum prioris.

Dicunt secundò, nullam indifferentiam activam, sed passivam tantùm nos in voluntate creata agnoscere. Dicimus nos, illam utràque gradere: passivam quidem, in ordine ad divinam motionem quam recipit: & activam, respectu propriæ operationis quam elicit. Hanc tamen volumus esse ita vagam & effrenam, qualem docet Adversarii, sed temperatam subordinatione & subiectione ad Deum, ut ad primum movens, & ad primum determinans.

Dicunt tertio, nos docere voluntatem à Deo prædeterminatam non posse non operari aut agere oppositum. Dicimus nos, utrumque posse in sensu diviso, licet non in sensu composito.

Dicunt quartò, juxta Thomistas, idem esse posse non agere in sensu diviso, quod ablatâ promotione, & à voluntate divisa. Hunc tamen sensum tanquam Calvinisticum rejicimus, & dicimus posse non agere vel dissentire in sensu diviso significare quod voluntas sub ipsa Dei motione, absolutam ad non agendum vel ad dif-

A sentiendum potentiam retinet & conservat.

Dicunt quintò, nos totam libertatem ponere in intellectu, non autem in voluntate. Sed hoc nusquam somnavimus, nam in intellectu proximam libertatis radicem collocamus; in voluntate verò tanquam in propria sede aut cubili, eam residere profitemur.

Dicunt sexto, nos in voluntate præmota necessitatem antecedentem admittere. Hoc tamen constanter negamus, & inter suppositionem antecedentem, & necessitatem antecedentem distinguimus, ut constat ex suprâ dictis.

Dicunt septimò: liberum arbitrium per præmotionem physicam & gratiam efficacem moveri à Deo irresistibiliter & includabiliter. Nos dicimus in his terminis latere æquivocationem: si enim carentiam actualis resistentiæ & dissensus significent, vera est illa propositio: secus autem si his vocibus potentia resistendi seu dissentendi excludatur; hæc enim, ut suprâ ostendimus, non tollitur aut absimitur per prædeterminationem & gratiam efficacem, sed solum actualis dissensus & resistentia impeditur.

Plerique etiam hallucinantur in intelligentia harum vocum, *Prædeterminatio physica*: existimant enim particulam *præ*, prioritatem temporis aut durationis designare, cum tamen, juxta Thomistas, solam naturæ & causalitatis prioritatem significet; illudque nomen *physica* Authores illi philosophicè usurpant, prout significat idem quod *naturalis*, seu per modum naturæ movens; cum tamen Theologicè sumi debeat; prout scilicet denotat motionem divinam esse ab intrinseco & ex sua natura efficacem, quamvis causas liberas ad unum per modum liberi, & non per modum naturæ determinet.

Hæc de profundissimo & inscrutabili prædeterminationis & reprobationis mysterio dicta sufficiant. Verùm quia ut ait Propheta Regius, *ab- yssus abyssum invocat*, ab abyssu mysterii prædeterminationis, transeamus ad abyssum mysterii SS. Trinitatis.

